

k činům právním, pak při plnění smluv, k jichž platnosti jest zvláštní forma předepsána, která však nebyla dodržána (nál. ze dne 23. června 1887 č. 6226 sb. »Gl. U.« 11650, ze dne 20. prosince 1887 č. 14017 sb. »Gl. U.« 11890, ze dne 11. list. 1885 č. 12689 sb. »Gl. U.« 10788). Při této kondikci jednal žalovaný většinou bona fide, pročež on jen potud ručí, pokud je v čas dodání žaloby obohacen (nál. ze dne 2. dubna 1883 č. 878 sb. »Gl. U.« 9365, ze dne 20. prosince 1887 č. 14017 sb. »Gl. U.« 11890).

5. *Condictio ob causam finitam*. Dle § 1435 o. o. z. má kondikce průchod i tehda, bylo-li něco dáno co pravý dluh, když však právní důvod jej podržeti na straně příjemce zanikl. O kondikci této platí totéž co o *condictio sine causa* (nál. ze dne 13. ledna 1875, sb. »Gl. U.« 5599, ze dne 30. listopadu 1880 časop. »Jur. Bl.« č. 4. z r. 1881, ze dne 2. listopadu 1877 sb. Gl. U.« 6622, z 12. února 1861 sb. »Gl. U.« 1273).

V. Průvodní břemeno.

Při posouzení otázky, kterak průvodní břemeno při žalobách z obohacení mezi strany je rozděleno, jest toho dbáti, aby žalobce ve všech sporech existenci skutečností právo tvořících, žalovaný ale okolností právu bránících neb je zrušujících dokázal. Dle toho dokáže žalobce při všech kondikcích, že žalovanému plnil. Kromě toho musí ale žalobce dokázati:

1. při kondikci *indebiti*

a) že plnil, by dluh zaplatil, *solvendi causa*;

b) že placený dluh po právu neexistoval a

c) že se ohledně pravé povahy dluhu v omylu nalézal.

Okolnost, že plnění v čas dodání žaloby v majetku žalovaného se ještě nalezá, tedy obohacení žalovaného, žalobce nedokazuje; neboť záhuba resp. spotřeba neb jinaká ztráta plnění jest okolností právo zrušující, tvrzení její jest námitkou, kterou žalovaný dokázati musí. Rovněž musí žalovaný uvést a dokázati všechny ostatní důvody, které ho závazku k vrácení plněného sprostují;

2. při *condictio ob causam datorum* musí žalobce dokázati, že plněno bylo s ohledem na očekávaný výsledek. Nedostavení se tohoto výsledku žalobce pouze tvrdí a žalovaný nechť dokáže, že se očekávaný výsledek dostavil, chce-li své povinnosti býti sprostěn;

3. před *condictio ob turpem seu injustam causam* musí žalobce dokázati, že důvod plnění byl nemravným nebo nedovoleným. Nevědomost svoji o nemravnosti nebo nedovolenosti právního důvodu nepotřebuje žalobce dokazovati;

4. při *condictio sine causa specialis* přísluší žalobci důkaz, že plněno bylo bez důvodu a

5. při kondikci *ob causam finitam*, že důvod plnění odpadl.

Obrana cti vojenské.

Nutnou obranu vojenské právo trestní ve třech směrech upravilo způsobem od civilního práva odchylným. Jedna z těchto odchylek týká se obrany cti.

U důstojníků rozsah statků právních, k jichž ochraně nutná obrana se připouští, tím jest rozšířen, že účastnou jí též jest osobní čest jejich. Důstojníci (a vojenské osoby mající charakter důstojnický, jako auditori, vojenští lékaři), kteří ve své vlastní cti u přítomnosti byt i jen jediné

osoby bezprávně byli napadeni, mohou za tím účelem, aby dalším urážkám zabránili, užiti zbraně jím příslušející, avšak toliko na místě a jen potud, pokud toho nutnost nevyhnutelně vyžaduje a jiným způsobem další urážky zameziti nelze (§ 114 lit. *d* voj. tr. z.).

Z těchto obmezení plyne, že odůvodněný útok na čest, ku př. výtku podvodu důstojníku nesprávně hrajícímu, útok na čest osoby třetí, nutnou obranu vylučuje; rovněž, dá-li se ten, kdo důstojníka urazil, hned na to na útěk nebo jinak v dalších urážkách ustane, nelze pak proti němu o nutné obraně mluvit. Rovněž nesmí jej důstojník odvoláváje se snad na nutnou obranu stíhati, nebo užiti jiné zbraně než služební a i v tom nesmí meze nutné obrany překročiti, ku př. jestliže by byl postačil pouhý pohyb ruky, nesmí zbraně vůbec užiti anebo bezbranného již poraniti, neboť v tom slušelo by pak spatřovati trestný skutek proti tělesné bezpečnosti nebo proti bezpečnosti cti.

Při tom však nelze přehlednouti, že uraženému z pravidla nebude možno všechny okolnosti řádně uvážiti a jen nejmírnějších kroků užiti, tak že i tu vykročení z mezí nutné obrany snadno se přihodí. Byť i § 3 lit. *g* voj. tr. zák. vykročení z mezí nutné obrany, stalo-li se z bázně, poděšení nebo leknutí, prohlásil za pouhý čin kulposní mírnějšímu trestu podléhající toliko při obecné nutné obraně (při útoku na tělo, život, svobodu a jmění), sluší zajisté předpisu tohoto obdobně užiti i v tomto případě, jelikož dle tradic důstojnického sboru, jež i voj. tr. zákon respektuje, jest čest nejvyšším jeho právním statkem a vzhledem k platnému dříve § 303 voj. tr. z. ujalo se v kruzích vojenských přesvědčení, že důstojník, který by útok na čest svou vojenskou nechal bez trestu, z důstojnického sboru má býti vyloučen.

Obrana nutná.

I. Pojem a druhy.

Nutná obrana jest onen stav, ve kterém někdo vykoná čin trestní jen za tím účelem, aby jím odvrátil bezprávný útok cizí.

Trestní zákon rozeznává:

1. mezi spravedlivou a nespravedlivou nutnou obranou. Jen prvá jest nutnou obranou ve smyslu § 2 tr. z. a důvodem beztrestnosti při zločinech, kdežto nespravedlivé obrany, tedy oné obrany, které scházejí zákonné známky, nesmí si soudce všimati.

2. Avšak i při spravedlivé nutné obraně jest rozeznávati mezi nutnou obranou, která se v mezích zákona pohybuje, tedy onou, která se na nutné hájení obmezuje (§ 2 tr. z.), a mezi obranou, při níž meze takového nutné hájení přestoupeny byly, ať ze strachu, bázně nebo leknutí. Ač oba tyto druhy nutné obrany ve smyslu zákona spravedlivými nutnými obranami jsou, rozeznávají se obě přece tím, že první druh trestnost vylučuje, tvoří tedy absolutní důvod beztrestnosti, druhý druh naproti tomu jest jen relativním důvodem beztrestnosti závislým na tom, zda přestoupení mezí nutné obrany, které se z nedbalosti (culpa) stalo, není trestné dle § 335, 431 tr. z.

II. Náležitosti nutné obrany.

1. Nutná obrana předpokládá nouzi v tom smyslu, že napadenému kromě sebeobrany nezbyvá žádný jiný prostředek, aby se před útokem ochránil; při tom jest postavení toho, kdo se v nutné obraně nalezal, tak posuzovati, jak on sám na ni pohlížel; o nutné obraně nemůže býti řeči